

ועדת נכים תגמולים ושיקום

יו"ר הוועדה: מ"מ: עו"ד עווד פסנון
עו"ד טליה דוד
סגן: עו"ד עומר יעבץ

ת"א, ט"ז אייר תשס"ז
04 מאי 2007
2694/07

לכבוד
ד"ר דינה פלדמן
נציבת שוויון לאנשים עם מוגבלות
משרד המשפטים
רח' בית הדפוס 12
בנין בית השנהב – אגף B
ירושלים 95483

ג.ג.

הנדון: התייחסות דחופה להצעת נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות לתיקון חוק חניה לנכים בנושא זמינות מקומות חניה לנכים

לאחרונה, הועברה להתייחסותנו הצעתכם לתיקון חוק חניה לנכים, התשס"ז - 2007. הצעה זו עמדה בראש סדר היום של ישיבת ועדת נכים תגמולים ושיקום של הלשכה, שהתקיימה ביום 22 באפריל 2007.

בקרב חברי הוועדה שררו תמימות דעים לצד תדהמה מוחלטת באשר להתנהלות הלקויה, לכאורה, של הנציבות בגיבושה של ההצעה, וכן באשר לתכניה, שיש בהם לפגוע בצורה בלתי סבירה ובלתי מידתית בזכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות.

התדהמה היא כפולה. ראשית, בשל עצם המחשבה לשלול זכות כה נחוצה בהתנהלות היומיומית של אנשים בעלי מוגבלויות – גם מוגבלים שאינם משותקים קשות ברגליהם. אך בפרט, בשל כך שהרעיון לשלילת הזכות הינו פרי יזמתה של הנציבות, אשר הוקמה לפעול לקידום זכויותיהם של אנשים עם מוגבלויות ולא על מנת להסיגן לאחור. יתירה מכך, בסיס היזמה הינו במצב לקוי, הנובע מהעדר אכיפה ואזלת יד של המשטרה והרשויות - הן ביחס לאכיפת החניה למורשים בלבד והן בכך שלא נעשה דבר כמעט כדי להתמודד עם עשרות אלפי תווים מזוייפים כפי שעולה מן ההצעה:

"...במקומות רבים אין כלל מקומות חניה זמינים משום שהם נתפסים על ידי
נהגים, שלא היה ראוי כי יחנו במקומות אלה. אכיפה לא מבוצעת על ידי
הגורמים המוסמכים, וכתוצאה המשיכה והחריפה בעיית זמינות המקומות."

אי ביצוע החלטת ועדת העבודה והרווחה

ראשית, אנו קובלים על הנוהל הקלוקל של הליכי ההתקנה עד כה של ההצעה, אשר להערכתנו, עומדים בסתירה לכללי מינהל תקין בהם מחוייבת רשות ממשלתית. נבהיר במה דברים אמורים: ביום 25 ביולי 2006 דנה ועדת העבודה והרווחה של הכנסת בנושא של זמינות חניות לנכים. יו"ר

הוועדה, ח"כ משה שרוני, סיכם את הישיבה בכך שהוחלט להקים **ועדה בין-משרדית**, שתכלול את כל הגורמים הנוגעים בדבר, בראשות נציבת השוויון, אשר תבדוק את הנושא ותגיש את מסקנותיה תוך חודש ימים **לדיון נוסף** בוועדת העבודה והרווחה. עד היום טרם בוצעה ההחלטה.

מצ"ב פרוטוקול הדיון מיום 25.7.07.

הדיון בנציבות השוויון - דרך קבלת הצעת החוק ומשמעותה

כאמור, ממצאי הוועדה הנ"ל טרם הוגשו, זאת בשל כך, שעד כה לא הוקמה הוועדה כמבוקש על ידי נציגי הרשות המחוקקת. תחת זאת הוקמה על ידי ועדת משנה לנגישות, בראשותו של עו"ד מרדכי וירשובסקי. ועדה זו, בשיתוף הוועדה המייעצת לנציבות, בראשותו של עו"ד זוהר גיניאו (נאור), הוציאה תחת ידה מסמך, הכולל עקרונות והמלצות לתיקון חוק חניה לנכים בנוגע להקצאת מקומות חניה לנכים. המסקנות הוגשו לנציבות השוויון ביום 30 בינואר 2007.

מצ"ב נייר העמדה של הוועדה המייעצת וועדת המשנה לנגישות מיום 30.1.07.

משום מה, בחרה הנציבות, בראשותך, לסטות מהמלצות הצוות המקצועי **ללא מתן הנמקה כלשהי או למצער ללא נקיבת הסבר המניח את הדעת**.

תחת זאת, הוציאה הנציבות תחת ידה הצעה **שונה מהמומלץ על ידי אנשי המקצוע**, המכילה **רשימה דרקונית ומצומצמת עד מאד** של ליקויים המזכים בתו נכה.

תמיהות הדורשות מענה

התנהלות בעייתית זו מעלה תמיהות רבות, הדורשות את התייחסותכם המיידית:

א. מדוע סטתה הנציבות מהמלצות הוועדות המקצועיות – הוועדה המייעצת וועדת המשנה לנגישות – ויצאה ביזמת חקיקה מבלי להתחשב בחוות הדעת של הגורמים המקצועיים להם האצילה סמכותה בעניין?

ב. מיהו **הגורם המקצועי** שהיה אחראי על ניסוח טיוטת החוק במתכונתה הנוכחית?

ג. מיהו **היועץ הרפואי** לנציבות שהכין את רשימת הליקויים שבתוספת להצעה?

ד. אם מונה מומחה רפואי כזה, היכן חוות דעתו? מדוע לא צורפה?

ה. איך נבנה המדרוג של רשימת ליקויים זו?

ו. האם ניתנה התייחסות לשינוי מבחינת ליקויים, ולעובדה שהנכות לנכי צה"ל ולנכי ביטוח לאומי נקבעת באורח שונה על פי חוק?

ז. מדוע ראתה הנציבות להכניס רשימת ליקויים ביחס **לנכים שאינם חייבים ברשימת ליקויים** כיום כגון נכי צה"ל (רשימה בעייתית ביותר שעליה תילי תילים של פרשנות בפסיקה)?

ח. מדוע בוטלה האבחנה בין תו כחול (כסא גלגלים) לתו משולש (יכולת הליכה מוגבלת), במקום לאכוף ולחייב הנכים לכבד סוגי תווים אלה והאבחנה המוצדקת ביניהם?

ט. מדוע לא פעלה הנציבות ליישום החלטת ועדת העבודה והרווחה של **הקמת ועדה בין-משרדית לגיבוש המלצות בנושא**, אלא אצה לה הדרך לצאת ביזמת חקיקה לוקה בחסר, זאת ללא שיתופם של נציגי מגזרים רלבנטיים כדוגמת נציגי לשכת עורכי הדין?

”פתרון” הפוגע במטרת המחוקק

הצעתכם מרעה באופן מוחשי את זכויותיהם של רבים מהנכים ומהמוגבלים, זאת **מבלי שניתנה הדעת לחלופות אפשריות**, אשר חותרות **לפתרון הבעיות** שניצבו בבסיס ההצעה - **מצוקת מקומות חניה לנכים ועשיית שימוש לרע בתווי חניה לנכים** - מבלי שכרוכה בהן פגיעה בזכויות הנכים.

כמו כן, נכללו אוכלוסיות בפתרון זה, עליהן חלים הסדרים חוקיים אחרים, כגון נכי צה”ל, אשר ההמלצה במקרה שלהם ניתנת על ידי רופא אגף השיקום, תוך חיובם לעמוד בבדיקה מיותרת ונוספת, דבר הכרוך בטרחה מיותרת, עניין אליו התייחסה ועדת המשנה של הנציבות.

במקום למצוא פתרון לגופן של הבעיות, עימן מתמודדים הנכים, בחרה הנציבות בפתרון על “גופם” וחשבונם של הנכים על דרך צמצום מספר הזכאים לתו נכה, בבחינת “בא לתקן ונמצא מקלקל”.

דווקא הגברת האכיפה על ידי כוחות המשטרה והפיקוח העירוני, כולל נגד אלה, העושים שימוש בתו משולש לחניה בחניות המיועדות לבעלי תו כחול, עשויה למנוע ממי שאינו זכאי לתו חניה לנכה מלעשות שימוש לרעה בו או שלא בהתאם לזכאותו. יש מקום גם לפתרון הכולל מאבק נחוש נגד מזייפי התווים למיניהם או אלה העושים בהם שימוש שלא כדין. נהיר, כי הגדלת מספר מקומות החניה לנכים ואכיפה ציבורית על בעלי חניונים לייצר מקומות חניה לנכים בעלי תווים - יסייעו.

אילו בחרה הנציבות להתמקד באפיקי פעולה אלה, לבטח הייתה משיגה את מטרתיה וציבור הנכים והמוגבלים היה יוצא נשכר.

עמדת ועדת נכים תגמולים ושיקום של לשכת עורכי הדין

סבורנו, כי הנציבות חטאה לתפקידה, ובמקום להיות הכוח המוביל במאבק למען הטבת מצבם של הנכים והמוגבלים, בחרה לצאת ביזמת חקיקה, שהינה בבחינת תיקון עוול, שיסודו בהעדר אכיפה של החוק הקיים, ביצירת עוול נוסף: ביטול זכאותם של אנשים, המוגבלים בהליכה, להגיע ביתר קלות (ולעיתים אף כאפשרות יחידה) ליעדם. יזמה זו אינה מוסיפה כבוד לנציבות, אך בראש ובראשונה יש בה כדי להרע את מצבם של הנכים, להטיל חובות שאינן קיימות של אוכלוסיות שונות, ולפגוע בכבודו ובחירותו של אדם עם מוגבלות בהשימה לאל את זכותו להשתתפות שוויונית ופעילה בחברה ולהתחשבות בצרכיו המיוחדים.

המסקנה המתבקשת היא, שעליכם למשוך את הצעת החוק שהעליתם, במתכונתה הנוכחית, ולבחון מחדש את הדרכים הנדרשות, הראויות לסיכול הבעיות שיצרו את מצוקת החנייה - זאת מבלי לפגוע בזכויות אנשים עם מוגבלויות הקיימות כיום.

הצעתכם אינה עולה בקנה אחד עם העקרונות, שהותוו בחוק יסוד כבוד האדם וחירותו. פגיעה קשה בזכויות הנכים והמוגבלים בוודאי שאינה הכרחית במקרה זה למציאת הפתרון הראוי, והדרך שנבחרה אינה הולמת ואינה מידתית לאור החלופות לפתרון שהוזכרו לעיל, שאינן פוגעניות מבחינת הנכים.

זאת ועוד, ציבור רחב של נכים ומוגבלים שילמו ולקו בגופם ובנפשם – על הגנת המדינה, ועל בסיס זה נקבעו זכויותיהם. תרומתם זו של נכי צה”ל, אשר נפגעו בגופם ובבריאותם בזמן השירות הצבאי ובעקבותיו, מחייבת את הציבור לשאת בנזקי אלה שנפגעו בשירותם. זהו חוב מוסרי של החברה בישראל למי שקיים את חובתו כלפיה. לא יעלה על הדעת שהמדינה תפנה עורף לציבור זה ותשלול הימנו זכות מזכויותיו הבסיסיות.

ראי בעניין זה: דברי השופט ברק ברע”א 7678-98 דוקטורי ואח’ (פורסם בנבו) ; ג’ גל, “עקרונות הפיצוי במערכת הביטחון הסוציאלי לאנשים עם מוגבלות בישראל והשלכותיו”, עבודה חברה ומשפט ט’ (תשס”ב-2002), 115, 123 ; דברי ראש הממשלה בן-גוריון בדברי הכנסת 2 (תש”ט) 1572.

אנו סבורים, שהמצב החוקי הקיים הינו סביר, וניתן במספר תיקונים לחוק הקיים, לצד הגברת אכיפה ומלחמת חרמה במזייפי התווים, לפתור את רוב הבעיות אליהן מתייחסת הצעת החוק.

אשר על כן, אנו דורשים לגנוז לאלתר של טיטות הצעת החוק בנוסחה הקיים ולפעול ברוח החלטת ועדת העבודה והרווחה של הכנסת בישיבתה מיום 25.7.06 על דרך כינון ועדה בין-משרדית לבדיקת זמינות החניות לנכים בשיתוף נציגי כל המגזרים הרלבנטיים, לרבות נציגי משטרת ישראל, נציגי לשכת עורכי הדין (ועדת נכים תגמולים ושיקום), נציגי נכי צה"ל וכיו"ב.

מסקנות הוועדה והמלצותיה יהו מצע לתיקוני חקיקה, שיתמודדו עם המציאות הקשה של העדר זמינות מקומות חניה לנכים תוך מתן פתרונות, שיטיבו עם בעלי המוגבלויות כעולה מחוק יסוד כבוד האדם וחירותו ומחוק שוויון לאנשים עם מוגבלות.

אנו מציעים, כי בטיטות הצעת החוק המתוקנת, שתועלה לדיון מחדש, יכללו הנושאים הבאים:

א. הצבת אזהרה על גבי כל התמרורים הקיימים בדבר הקנס המקסימלי, הצפוי למי שחונה בחנייה המיועדת לנכה ואינו זכאי לכך.

ב. חיוב בחוק של בעלי חניונים, גם פרטיים, להתקנת מספר מינימום של חניות לנכים ביחס שייקבע למספר החניות בחניון.

ג. הבהרה בחוק הקיים ביחס לשני סוגי התווים הקיימים, התייחסות מתאימה ומשלמה בתקנות המתאימות ובאכיפה ביחס לזכויות החניה המתאימות לכל מחזיק בתו חניה (משולש או כחול).

אנו מבקשים, שעמדתנו זו תוצג בדיון הקרוב, שיתקיים ביום 9 במאי 2007 במשרדי הנציבות לרבות דאגתכם לזימון נציג מוועדת נכים תגמולים ושיקום של הלשכה לצורך הצגת עמדה זו.

הצעות חוק אחרות הראויות לפיתוח ולטיפול

בשעה קשה זו אין לנו אלא נחמה פורתא במספר יזמות חקיקה של חברי כנסת, אשר בחרו להציע תיקונים לחוק הנכים באופן המטיב את מצבם ברוח הפתרונות החלופיים שהוזכרו לעיל. כך לדוגמא: הצעת חוק חניה לנכים (תיקון – איסור חניה במקום שהוקצה לרכב נכה), התשס"ז – 2006 (פ/17/1716) של ח"כ זבולון אורלב, וכן הצעת חוק חניה לנכים (תיקון – חניה לנכים במקומות ציבוריים), התשס"ז – 2007 (פ/17/1940) של ח"כ דני נוה.

ב ב ר כ ה,

 עודד פסגון, עו"ד
 יו"ר הוועדה

העתקים:

1. פרופ' דניאל פרידמן – שר המשפטים.
2. מר מני מזוז, עו"ד – היועץ המשפטי לממשלה.
3. ח"כ משה שרוני – יו"ר ועדת העבודה והרווחה, הכנסת.
4. חברי ועדת העבודה והרווחה של הכנסת + מזכירות הוועדה.
5. מר מרדכי וירשובסקי, עו"ד – יו"ר ארגון הגג של ארגוני הנכים.
6. מר משה (מוץ) מטלון – יו"ר ארגון נכי צה"ל.
7. אדר' שמואל חיימוביץ – ממונה נגישות ארצי, נציבות שוויון לאנשים עם מוגבלות.
8. ד"ר שלמה כהן, עו"ד – ראש לשכת עורכי הדין.
9. גבי לינדה שפיר, עו"ד – מנכ"ל לשכת עורכי הדין.
10. מר ישראל קנטור, עו"ד – יו"ר ועדת נשיאויות ועדות חקיקה.
11. מר אד פרידמן, עו"ד – יו"ר (משותף) צוות קישור לכנסת.
12. מר שמעון לפיד, עו"ד – מרכז ועדת נכים תגמולים ושיקום, לשכת עורכי הדין.
13. גבי יעל גויסקי, עו"ד – מרכזת קשרי ממשל, לשכת עורכי הדין.